

šolski svet. — Mi nimamo gotovo nič proti temu, če se dijo trški in mestni otroci celi dan v šoli; ne ugovarjamo tudi ne, če mestni otroci 8 let v šolo hodijo; tudi temu se ne ustavljamo, ako otroci socialnih demokratov do končanega 15. leta svoje starosti v šoli čepijo, kakor so nedavno v Curihu sklenili socialni demokrati. Samo to terjamo, da se ima na naše kmečke razmere ozir jemati!

Iz Maribora. (Dijaška kuhinja.) Dne 24. sept. je imel odbor dijaške kuhinje sejo, pri kateri sta preč. gg. predsednik dr. Križanič in blagajnik dr. Mlakar podala jasen pregled o zelo važnem delovanju vrle mariborske dijaške kuhinje v minolem šolskem letu. Razdelilo se je med dijaše nad 16.400 kosil. Dohodkov je bilo 1602:50 gld., in troškov 1677:25 gld. Iz tega se razvidi, kako blagodejno deluje plemenito narodno društvo. V imenu ubogih podpiranih dijakov izrekamo vsem odličnim podpirateljem dijaške kuhinje najiskrenejšo zahvalo. Bog njim povrni tisočero! Imenoma pa navedemo one zavode in p. n. gospode, ki so z velikimi podporami največ storili v prosep dijaške kuhinje, ti so: Mariborska posojilnica, makolska, gornjegrajska, konjiška in ptujska posojilnica, gg. dr. J. Glančnik, mag. Ferk, dr. Križanič in dr. Mlakar. Čast in slava jim! — Za prihodnje leto se je določilo, da bo vsaki dan obedovalo v dijaški kuhinji 50 dijakov. Podpore so res silno potrebne. Za odbor prične se zopet težavno in mučno delo, zbirati mile doneske, da se bodo dostojno podpirali nadobudni sinovi našega ljudstva. Zato, predragi rojaki, podpirajte dijaško kuhinjo, spomnite se nje pri vsaki priliki! Pomoči je nujno potrebno, vsak dar je dobro došel.

Od Sv. Jakoba v Slov. gor. (Naši rudečkarji in njih vsevednost.) Glejte ga le Ferkovega Lojzeka! Enkrat se je pa pošteno opeknel in kako je to prišlo? Mislil je, da pozna postave o štolinih nastavkih prav dobro in vendar je zagrabil krivi š. Kuga te naj vzame, si bode sedaj mislil, ali prepozna je že grevenga! Moram Vam vendar povedati, za kaj je šlo. Nasemu nekdanjemu, sedaj pri Sv. Trojici bivajočemu Lojzku je umrl mali otrok. Lojzek je naročil za otroka primeren pogreb, zvonjenje z vsemi zvonovi, itd. Naš gosp. župnik, kateri so že od nekdanj Lojzku trn v peti bili, so se predrznili, ter g. Lojzku račun za pogreb, iznašajoč 6 gld. 20 kr., poslali. Namesto denarjev pa so dobili pismo, katero je bilo polno surovih napadov ter izvršno ogledalo Lojzekove omike. Mi smo mi, drugi so pa smeti! G. župnik so na to Lojzekov list c. k. okr. glavarstvu v Maribor v pregled in če bi bilo potrebno v popravilo poslali, ob enem pa tudi pisali, da so nalašč ker že Lojzeka tako dobro poznajo, račun tako nizek nastavili; po pravici bi bili smeli 10 gld. 15 kr. računati. In kaj je c. kr. okr. glavarstvo na to ukrenilo? Poslalo je baje Lojzku pismo ter mu naznanilo: »Ker nisi bil s 6 gld. 20 kr. zadovoljen, boš pa sedaj in sicer takoj 10 gld. 15 kr. plačal!« kar se je že zgodilo. Mi k temu nimamo družega nič dostaviti, nego da socialni demokratje tudi ne poznajo še sedaj vseh postav prav dobro.

Iz Mozirja. (Mokraški pomagač.) Socialno-demokratični list »Svobodni glasovi« se ponuja. Urednik mu je znani rudečkar Rok Drofenik v Celju. Kaline lovijo na limanice, muhe na sladkor, ako pa »učeni« Rok misli, da bo poštenega Slovenca ujel za svoj list, stopica po krivih potih. Kmet slovenski hoče biti svoboden, brez pomoči brezverskih rudečkarjev, ljudstvo slovensko se probuja po listih versko-narodnih, ne pa po umazanih cunjah, napojenih s strupom verskih poruric. Na sotrudnikih lista moramo pa agentu Roku le pomilovalno gratulirati. Od žandarmerije do zadnjega

trškega pobiča je vsakemu znan »Ž. L. Mozirski«; od pometalke pisarne dr. Treo-ve v Postojni do onega moža v Gornjem gradu, ki zrele ptičke v sodnijsko kletko zapira, zna vsaki, kdo je oni Ž. L. Mozirski; to korifejo 19. stoletja si je pridobil list rudečkarjev, da je skoval koj za »list na ogled« pesem »Rudar«. Resnica je: Kjer je mrhovina, tamkaj se zbirajo orli.

Z Dunaja. (Poslanec Žičkar) in tovariši so dne 24. sept. predložili na ministra deželne brambe nastopno interpelacijo: »Z ozirom na gmotno in нравno škodo, katero povzročajo vojaške vaje, kakor tudi nastanjanje vojakov, vprašajo podpisani: 1. Ali so nj. ekselenci znana sledeča dejstva: Pri vojaških vajah in nastanjanju vojakov se jemlje posestnikom shranjena krma iz shramb, kakor tudi razni poljski pridelki z njiv. Odškodnine za to so silno nizke. Vsled tega se je polastila prebivalstva, katero je z državnimi bremenmi preobloženo, srditost, katero le tisti pozna, ki prebiva med ubogim, tako hudo obremenjenim ljudstvom. 2. Zraven tega je vojakom, ki gredo k vajam, ali se vračajo od vaj zopet domov, nemogoče spolnjevati krščanske dolžnosti. Pogostoma se zgodi, da se ob nedeljah in praznikih ob tisti uri, ko se shaja verno ljudstvo v cerkev k božji službi, vojaki od svojega prebivališča, kjer so se dan popreje naselili, na odhod pripravljajo. To se mora v mnogem oziru obžalovati. Prebivalci po hišah, v katerih so stanovali vojaki, se le z njimi pečajo in so kakor vojaki zadržani, svoje verske dolžnosti spolnjevati. 3. Ravno to se zgodi, kadar vojaki od prenočišč med prvo božjo službo prihajajo na drugi kraj, ki jim je odločen za odpočitek, ravno ob uri, ko se vrši pozna božja služba. — Podpisani torej vprašajo njega ekselencijo gospoda c. kr. deželnobrambovskega ministra: a) Ali hoče nj. ekselencija potrebno ukreniti, da se davkoplačevalci pri teh vojaških vajah varujejo škode na njivah, vinogradih itd., oziroma, da se tam, kjer se je poškodovanje izvršilo, izplača popolna odškodnina? b) Kaj namerava nj. ekselencija ukreniti, da se prebivalstvo vsled vojaških vaj ne bo zadrževalo v izvrševanju svojih verskih dolžnosti? c) Je nj. ekselencija pripravljena potrebno ukreniti, da c. kr. vojna dobi priložnost, tudi ob času vojaških vaj spolnjevati verske dolžnosti?«

Politični ogled.

Avstrijske dežele.

Dunaj. Koncem tega tedna pokličejo Nj. veličanstvo svetli cesar bojda več poslancev k sebi, da se z njimi dogovorijo glede na enoletno podaljšanje nagodbe z Ogersko. — V torok je grof Badeni, ki je že zdrav, prišel zopet v državni zbor. — Dunajski mestni zbor je sklenil peticijo na drž. zbor, naj se židovski uradniki izključijo od pravosodne službe.

Česko. Čehi so zadovoljni z drž. proračunom za prihod. leto. Deželni muzej in narodopisno društvo dobila lepo podporo, Smihov obrtno šolo; tudi se ustanovi več čeških realk. — V Pragi je začel izhajati češki mokraški dnevnik, ki bo pobijal vero in narodnost.

Štajarsko. Deželni glavar, grof Wurmbrand, leži nevarno bolan v Krivi Vrbi na Koroškem. — Te dni se vrši v Gradcu shod avstrijskih zdravniških kamor. Zborovalce je pozdravil cesarski namestnik.

Koroško. Proti poslancu Grafenauerju, ki je govoril na vseslovenskem shodu, še vedno traja prava gonja; tudi katoliški Nemci so z njim nezadovoljni. In vendar niti ene žal-besede ni rekel zoper Nemce, ampak utemeljeval je le najskromnejše pravice koroških bratov.

Kranjsko. Slovensko tesarsko in zidarsko društvo v Ljubljani lepo napreduje; ima že čez 300 udov. — V Novem mestu in okolici hudo nadlegujejo cigani prebivalce; oblastva pa niti prsta ne ganejo.

Primorsko. Trgovska in obrtna zadruga v Gorici, ki bode krepka podpora slov. trgovcem, je že začela poslovati. — Pokojni nadškof Zorn je volil svoje imetje dijaškemu semenišču. — Tržasko namestništvo je razpustilo občno delavsko izobraževalno pravavarsveno društvo, ki je bilo mokraško.

Hrvaško. V nekaterih vaseh brodskega okraja so nastali nemiri, vlada je tja poslala vojake. — Pri deželni vladi se ustanovi poljedelski oddelek; predsednik mu bode dr. Malin. — Delovanje sabora se do preklica ustavi.

Ogersko. Državni zbor je izrekel zahvalo svetl. cesarju, ker bodo deset spomenikov dali na lastne stroške postaviti v Budapešti. — Proračun Budapešte kaže 700 tisoč primanjkljaja. Tako liberalci gospodarijo!

Vnanje države.

Rim. Sv. oče so zaukazali, da se naj frančiškani in sicer observanti, reformati, alkantarci in rekoletki zedinijo v jeden red, ki se naj imenuje red minoritov ali manjših bratov.

Italijansko. Rudini, ministerski predsednik, je izdal naredbo, da se naj s katoliškimi društvi ravno tako postopa kakor z anarhističnimi. Daleč se je spozabil Rudini, da verne katolike primerja s prekucuh!

Francosko. Lozé, dozda francoski poslanik na Dunaju, bi moral iti za generalnega guvernerja v Algerijo v Afriki, pa ni hotel; zato je postal policijski prefekt Lepine guverner algerijski.

Nemško. Cesar Viljem si na vse načine prizadeva, da bi državni zbor privolil za mornarico 300 milijonov; celó Bismarku se laska. — Socijalni demokratje imajo te dni glavni zbor v Hamburgu. Prihodnjic se tudi hočejo udeleževati deželnozborskih volitev.

Rusko. Car in carica sta z ministrom Muravjevom odpotovala v Darmstadt na Nemško. — Vlada je začela delati prekop ali kanal med Rivo in Kerzonom, to je med Vstóčnim in Črnim morjem; res, velikansko delo!

Grško. Novo ministerstvo je sestavil Zaimis, dozda državnozborski predsednik. Pravosodni minister je postal katoličan Toman; to je prvi slučaj, da je katoličan minister na Grškem.

Špansko. Tudi v tej državi imajo novo vlado. Ministerski predsednik je liberalce Sagasta, ki bode bržčas takoj poklical s Kube generala Weylerja, na Kubi pa uvedel samoupravo. Bog ve, ali bo ondi s tem ustaja končana?

Afrika. Laški vojaki se le do Božiča ostanejo v Kasali. Potem pa laška vlada to trdnjavo odstopi Angležem; mogoče, da Lahé nekaj grošev zanjo dobijo, vsaj zaradi lepšega.

Za poduk in kratek čas.

Popotna pisma iz Bosne.

V Serajevu, avg. 1897.

(Dalje.)

Predragi!

Lepša in veličastnejša nego vsa mohamedanska svetišča je katoliška katedrala ali stolnica, sezidana v gotskem slogu z dvema stolpoma, ki stojita kakor dva

čuva tik glavnih vrat. Dolgo so se nabirali mili darovi, preden se je zamogla sezidati ta lepa hiša božja, tudi Slovenci so žrtvovali marsikateri krajcar v dušni blagor svojih jugoslovanskih bratov, revnih trpinov — in ko se je leta 1889. slovesno blagoslovila, bila je tudi naša lavantinska škofija pri svečanosti zastopana po preč. stolnem dekanu L. Hergu in že rajnem prelatu g. Fr. Kosarju.

Blizu stolnice je centralno semenišče za odgojo katoliških duhovnikov; ta zavod vodijo oo. jezuiti, ki v znani svoji ljubeznivosti in gostoljubnosti radi sprejmejo vsakega popotnika, ter mu razkažejo svojo lepo cerkev, koje kupola se ravno sedaj preslikuje — ga popeljejo tudi na streho semenišča, katera je po načrtu orientalskih (jutrovih) hiš čisto ravna, ter mu razkažejo vse zunanje znamenitosti mesta.

Tudi mohamedani skrbijo za odgojo svojih »duhovnikov«; sezidali so za nje tako imenovano »šerijat šolo«, poslopje elegantno, kakoršnega ne najdeš ne v Gradcu, tudi v Zagrebu ne; tukaj stanujejo v posameznih sobah mohamedanski bogoslovci in njih profesorji, ter študirajo svoj koran, gotovo težko delo, ker so tudi potrebni počitnic; ravno so se bili razšli vsak na svojo stran, sicer ne bi bil imel tako lepe priložnosti, si vse natanko ogledati.

Cisto blizu te šole je Sinan Tekke, samostan dervisev, kjer imajo vsak četrtek večer svojo izvanredno pobožnost! Znabiti ti delam krivico, ako dvomim, ali veš prav ali ne, kaj so dervisi — pa če jih tudi po imenu poznaš, njih življenje ti je znabiti neznano. — Dervisi so mohamedanski menihi, ki posnemajo skupno življenje krščanskih redovnikov, seveda je velika razlika med njimi in našimi samostani. Oni ne poznajo nobenih obljub, tudi obljube samskega življenja ne, nekateri imajo svoja posebna stanovanja, ter pridejo le takrat v samostan, kedar je tja služba kliče. Za blagor človeštva malo storijo, da bi n. pr. kakor naši redovniki ljudstva v veri poučevali, ljudem kazali polje obdelovati itd. — Delijo se v več vrst, v tem pa so vsi slični, da opravljajo na dan določene molitve, naštevajo nekatere lastnosti božje, ter plešejo. Preden začnejo svoje plese — in to je »posebna« pobožnost, katero po četrtkih opravljajo — zapoje njih redovni predstojnik nekaj iz korana, pri vsakem odstavku odgovarjajo dervisi, ki se v krog postavijo, z navdušenim »allah«. Včasih se tudi sedejo na pete, laketi pri laktu in vsi se začnejo zibati ali samo z glavo, ali s celim gornjim truplom naprej in nazaj ali pa na desno in levo. Včasih dervisi skraja mirno sedijo, kar vsi vstanejo kakor po taktu, vsi na zemljo gledaje — nato se začnejo vrteti in dalje ko zdržijo, večjo zaslugo imajo. Včasih se tudi eden drugemu nasloni na rame, ter tako v krogu pleše, glasno »allah« klicaje. Pri teh plesih rabijo tu in tam instrumente, n. pr. flavte ali pavke. — Vendar to ni edino opravilo dervisev, sicer bi se tudi pri nas obilo vročerkvinih fantov ali deklet oglasilo za tak red. Dervisi poznajo tudi zatajevanje — nekateri se zaprejo v svoje celice za dalj časa, drugi si pritrgajo pri spanju; da ne zaspijo, privežejo si svoje lase na vrv, ki visi raz stropa, drugi se zopet postijo pri kruhu in vodi. V samoti molijo za blagor človeštva, za razširjanje njih vere, spremljajo tudi večkrat vojake na bojišče, ter jih navdušujejo h hrabenosti in mučeništvu. Tako so n. pr. pred leti dervisi važno ulogo igrali v vojski v Egiptu.

Dovolj bi ti še lahko pisal o dervisih, pa bojim se, da bi si pri tem preveč razburil svoje nežne živce, ter bi dervisi še v spanju plesali pred tvojimi očmi. Prihodnjic več!